

Simanainen muistelee

Voidaanko tätä kirjoitusta pitää Simanaisen testamenttina?

□ Kirjoitin tämän joskus syksyllä 1996 ja laitoin sen arkistooni ilmeisesti ”tulevaisuutta varten”. Tuskin annoin sitä kenellekään.

□ Tätä kirjoitusta luettaessa on otettava huomioon, ettei tuolloin ollut tietoa saaristokunta-aseman menetyksestä jo vuosituhannen vaihteessa. Minähän olin laskelmoinut, että saaristokuntaetuudet valtionosuuksissa menetetään vasta joskus 2007-2008.

□ Minullahan oli tapana kirjoitella tekstiä asioista ja tapahtumista ”pöytälaatikkoonkin”. Julkaisen nyt kirjoitukseni, mitään siitä muuttamatta.

Vielä 1960-luvun lopulla Rääkkylä oli palveluvarustukseltaan yksi Pohjois-Karjalan jälkeijäännein kunta. Samoin elinkeinorakenne oli yksipuolinen. Väestöstä 70-80 % sai toimeentulonsa maa- ja metsätaloudesta. Teollisia työpaikkoja ei käytännöllisesti katsoen ollut ollenkaan.

Rääkkylän kunta on reilun parin vuosikymmenen aikana rakentanut palveluvarustuksensa hyvään kuntoon. Vanhustenhoito, lasten päivähoido, terveydenhuolto ja kouluolot kestävät hyvin vertailun mihin muuhun kuntaan tahansa. Myös kunnallistekniikka antaa mahdollisuudet taajaman rakentamiselle ja kunnan haja-asutusalueella oleva laaja vesijohtoverkosto takaa puhtaan veden kunnan asukkailla. Rääkkylän palveluvarustus onkin rakennettu ja on erinomaisessa kunnossa.

Rääkkyläläisten tulotaso on maamme alhaisempia. Valtionosuusjärjestelmä on ollut siinä mielessä hyvä, että alhaisen tulotason kunnatkin ovat pystyneet saattamaan kunnan palvelut samalle tasolle vauraampien kuntien kanssa. Rääkkylän kuntaa on lisäksi auttanut kunnan pääseminen 1980-luvun alussa saaristokunnaksi. Valtionosuutemme on ollut saaristokunta-asemasta johtuen jonkin verran suurempi vastaaviin maa-seutukuntiin nähden.

Rääkkylä velkaantui 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa rakentaessaan palveluvarustustaan. Suurimmillaan velka oli lähes 7.000 markkaa/asukas. Kuluneen vaalikauden aikana velkamäärä tulee pienenevänsä 1.000 markkaan/asukas.

Valtionosuusleikkaukset ovat kohdelleet Rääkkylän kuntaa päättymässä olevalla vaalikaudella poikkeuksellisen rajusti. Kun vaalikauden alkaessa valtionosuudet olivat 48,8 milj. markkaa, niin ne kuluvana vuonna ovat enää 39,7 milj. markkaa eli valtionosuuksien vähennys on ollut noin 9 milj. markkaa. Vuonna 1998 valtionosuudet tulevat vähenemään 36,4 milj. markkaan eli vähennys tulee olemaan lähes 12,5 milj.

Kuva on otettu Rääkkylän kirkon tornista kesällä 1964. Ilkka Simanainen oli tuolloin ensimmäistä vuotta Rääkkylässä.

markkaa.

Verotulojen nousu ei pysty kompensoimaan valtionosuuksien menetyksiä. Verotulot kasvavat vastaavana ajanjaksona vain noin 4-5 milj. markkaa.

Heti valtuustokauden alkaessa oli todettavissa kunnan tulopohjan ratkaiseva heikkeneminen valtionosuuksien leikkausten johdosta. Senpä vuoksi keskeiseksi tavoitteeksi asetettiin kunnan toiminnan ja talouden soveltaminen vastaamaan muuttuvaa tilannetta, valtionosuuksien vähentymistä.

Tavoitteeksi asetettiin kunnan velan vähentäminen, jotta velkojen hoitokustannusten vähentyessä saataisiin taloudellista liikkumatilaa palvelujen tuottamiselle.

Monien palvelujen tuottaminen Rääkkylässä on poikkeuksellisen kallista. Senpä vuoksi toiseksi tavoitteeksi asetettiin käyttötalousmenojen alentaminen tehokkuutta lisäämällä ja toimintoja järjestyttämällä. Tavoitteena oli käyttötalousmenojen pysyvä vähentäminen vuositasolla ainakin 1,5 milj. markalla. Tämä edellytti henkilöstönkin vähentämistä.

Taloustarviolainojen vähentämisessä onnistuttiin. Sitä vastoin muilta osin, mm. henkilöstömenojen vähentämisessä, ei oikeastaan ole päästy alkua pitemmälle.

Näin voimakkaasta tulopohjan vähentymisestä huolimatta kunnan palvelutuotantoa ei ole tähän mennessä tarvittu oleellisesti vähentää tai huonontaa. Kunnan talouden tasapaino on tähän mennessä saatu vähentämällä investoin-

Rääkkylän kirkonkylän keskusta 50 vuotta myöhemmin.

nit minimiinsä ja velanhoitokustannusten vähentyminen on antanut talouden liikkumavaraa.

Tämä tie on Rääkkylässä kuitenkin kuljettu loppuun.

Lähi vuosina ilman tuntuvia käyttötalousmenojen vähentämistoimenpiteitä kunnalla ei ole mahdollisuuksia osoittaa varoja kunnan kehittämistyöhön ja lähinnä korjaus-/saneerausrakentamiseen, jotka joka tapauksessa ovat välttämättömiä.

Jään eläkkeelle joulukuun alussa. Jätän pitkälle valmiiksi rakennetun kunnan, jonka palveluvarustus on vielä hyvässä kunnossa. Kunnan talouden uhat ovat kuitenkin suuremmat kuin koskaan. Rääkkylän

kunnan tuloista jopa yli 60 % on ollut valtionosuuksia, nytkin noin puolet. Valtionosuustulot tulevat v. 1993-1999 aikana vähentymään lähes 12,5 milj. markkaa. Verotulot tulevat vastaavana aikana kohoamaan huomattavasti vähemmän, vain puolet menetetyistä valtionosuustuloista. Kunnan päättäjillä onkin kova paikka edessään.

Tulevalla vaalikaudella Rääkkylän kunnalla on edessään ne toiminnan ja talouden saneeraustoimenpiteet, jotka toimikautensa päättävä valtuusto onnistuneesti pystyi siirtämään tulevalle valtuustolle.

Rääkkylässä on tulevan vaalikauden alussa todettava

talouden tosiasiat, koottava voimat ja ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin kunnassa tarvittavien rakenteellisten muutosten tekemiseksi. Kaikki nämä ovat kyllä tiedossa ja paperilla. Muussa tapauksessa kunnan talous saatetaan parin tulevan vuoden aikana sellaiseen kuntoon, ettei kunta pysty vastaamaan Keski-Karjalan kuntien yhteistyötavoitteisiin.

Keskeisintä kunnan tulevassa toiminnassa ja tulevan kunnanjohtajan työssä on kunnan talouden tasapainon säilyttäminen, elinkeinopolitiikka ja kaikkien kunnan kehittäminen. Seuraavaksi ehkä nousee Keski-Karjalan kuntien yhteistyön voimakas

lisääminen kehittämissäpolitiikassa ja palvelujen tuottamisessa.

Kunta tulee joka tapauksessa menettämään saaristokunta-asemansa, kun Ihalansalmen silta rakennetaan joskus 2000-luvun puolivälissä. Saaristokuntaetuuksien poistuminen valtionosuuksissa merkitsee kolmen miljoonan markan vähennystä valtionosuustuloissa. Se tuo painetta veroäyrin hintaan vähintään kaksi veropenniä. Hyvissä ajoissa 2000-luvulla tulee aloittaa kunnantalouden sopeuttaminen tähän ratkaisevasti muuttuvaan tilanteeseen.

Ilkka Simanainen
marraskuu 1996